

Ziemeļbrieža vēstule Zalvei Ziemassvētkos

Jau otros Ziemassvētkus sagaidījām Lielzalves muižā. Senā medību pils un arī bijusī pamatskola ir saposusies, izgaismota un lepojas ar dienu nakti mirdzošo rotāto eglīti ēkas priekšā. Līdz pat pareizticīgo Ziemassvētkiem tā priecēs zalviešus un nejaušos garāmgājējus un garāmbraucējus.

Ziemsvētku vecīša ziemeļbriedis Prancers, uzzinājis, ka Vecītis lidos savās brīnumkamanās uz Sēliju un arī garām Lielzalves muižai, uzrakstījis vēstuli. Mums žēl, ka visiem zināmu apsvērumu dēļ pats Ziemsvētku vecītis nenolaidās pie mūsu svētku egles 26.decembrī, kad viņu gaidījām muižas parkā. Arī uzpostās un izgaismotās telpas, sagatavotā fotoizstāde ar svētku pastkartēm gaidīs citas reizes ciemiņus. Tomēr priecīgā ziņa ir tā, ka esam saņēmuši Ziemsvētku vecīša ziemeļbrieža vēstuli. Mēs to darām zināmu visiem, kas pazīst Zalvi, un arī citiem. Te ir šis ziemeļbrieža stāsts:

„Pirms 300 gadiem reiz Ziemeļos satiku kādu ceļotāju, kas dzīvojis Livonijā, kad tur valdīja Zobenbrāļu ordeņa krustneši. Izrādījās, ka viņš ir komtura* svītas mednieks, kas bijis Lielzalves medību pilī un piedalījies medībās turienes mežos. Viņš redzējis tur manu brālēnu Balto briedi, kuram, tāpat kā man, nav vecuma.

Reiz kādā pievakarē komturs sasaucis medniekus un devies medībās. Dzinēji ar suņiem un mednieki izklīduši pa mežu. Sirmo egļu ieskauti, zirgi ar apbruņotajiem jātniekiem soļojuši pa meža zvēru iestaigātām takām, bet, kad komturs ar dažiem pavadoniem apstājies, mednieki pamanījuši, ka satumsis. Virs egļu galotnēm spīdējis apaļš mēness, un spokainas ēnas spoguļojušās upes līcī pie viņu kājām. Te Melnupes ūdeņi satikās ar Lielo strautu, veidodami plašu ūdens klajumu. Komturs pavēries uz pretējo krastu un ieraudzījis tur stāvam baltu briedi ar kuplu un mirdzošu ragu vainagu. Mēness gaisma šķitusi tik dīvaina, ka viņš, uzlūkodams spožo mēness ripu, apžilbis novērsa skatienu. Komturs pacēlis musketi, un atskanējis šāviens, kas, kā burvju viļņa nests, atbalsojies upes krastos, pārvērsdamies šāvienu zalvē. Šķitis, ka ducis mednieku vienlaicīgi izšāvuši no saviem ieročiem. Baltais briedis ieaurojies un pazudis meža biezoknī.

Mežmalā parādījušies kustīgi stāvi, un komturs tos ar grūtībām atpazinis. Tie bija viņa mednieki, kas nāca meklēt savu kungu. Viņi, izbrīnīti par dīvaino mēnessgaismu, apmulsumā skatījušies uz komturu, kas teicis: „No šī brīža šo vietu nosaukšu - Salve!”

Kad mednieki gar upes krastu devušies uz savu pili, šķitis, ka mežs kļuvis gaišāks. Balto briedi vairs nemanījuši ne tajā nakti, ne vēlāk. Komturs aizvien retāk atbraucis uz savu medību pili, kļuvis vecs, līdz muižas ļaudis saņēmuši vēsti, ka kungs miris. Ar ziņneša nodoto vēstuli rokā muižas pārvaldnieks gājis pa muižas pils krēslainajām istabām. Beidzot viņš apstājies pie loga un pavēries laukā. Parka alejas galā pie Zalvītes upes stāvējis balts briedis ar kuplu, mirdzošu ragu vainagu. Kaut kur ierējies suns, pārvaldnieks uz mirkli novērsis skatienu, bet, kad gribējis labāk saskatīt balto dzīvnieku, tā vairs tur nav bijis.”

Kopš tā laika Balto briedi varot ieraudzīt pie Zalvītes upes nākam padzerties. Viņš redzēts arī Saukas mežos un Lietuvas pusē. Stāsta, ka tā ir tikai sudraboto ragu gaisma, bet, kas to redzējis, spēj redzēt tumsā. Un Zalve joprojām ir Zalve. Neapšaubāmi, šīs vietas vārds ir tikpat vecs, cik pati vieta. Latviešu valodā šāvienu kopuma nosaukums zalve ir pārņemts no vācu valodas Salve.

Itāļu un latīņu valodā Salve tulko kā sveiki. Sveiki visiem, kas ienāks *Sēļu kluba* mājā Jaunajā gadā, lai rastu priekšstatu par bijušo skolu vai lai atrastu savu draugu un skolotāju fotogrāfijas Zalves vēstures istabas izstādē. Bijušais fizikas kabinets šajā ziemā pārtapis par Pasaku teātri, kur pašlaik iekārtota izstāde „...un viņi dzīvoja...”. Te skatāmas fotogrāfijas no zalviešu dzīves pirms un pēc 2.pasaules kara. Daudzas pasakas beidzas ar vārdiem - un viņi dzīvoja ilgi un laimīgi, bet dzīvē tā mēdz nebūt.

Ziemsvētkos un Jaunajā gadā vēlam visiem veselību un laimi. Vismaz gadsimtu cilvēki vēlējumus rakstīja uz pastkartēm. Izstādē skatāmas Ziemsvētku pastkartes, ko saņēmuši un saglabājuši šīs skolas skolotāji. Daudz brīnišķīgu vārdu un vēlējumu ir no audzēkņiem. Uz kādas pastkartes rakstīts: „Manai skolotājai.

Re, arī zvaigznēs ierakstīts
Tas pats, kas laukos plašos:
Jāmeklē sudrabs,
Tas baltais, kas trīc
Tepatās – mūsos pašos”. (Autors nav uzrādīts).

Ilma Svilāne, *Sēļu kluba* vadītāja

*komturs- bruņinieku ordeņa pils, tās garnizona priekšnieks un pils novada pārvaldītājs.